

FŐVÁROSI ÍTÉLTÁBLA POLGÁRI KOLLÉGIUMA

A harmadik személynek a Cstv. 49. § (5) és (6) bekezdésén alapuló igényérvényesítése

A Cstv. rendelkezései értelmében a felszámoló által jogsértő módon történt értékesítés két jogvédelmi eszközzel támadható: a Cstv. 51. §-ában meghatározott kifogás útján és a Cstv. 49. § (5) és (6) bekezdésén alapuló perindítással.

A Cstv. 49. § (5) bekezdésére alapított – a felszámoló által történt értékesítést az értékesítés szabályainak megsértése miatt megtámadó – szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló per a Fővárosi Ítéltábla működési területén folytatott bírósági gyakorlatban viszonylag ritkán fordul elő.

Ennek okát kutatva úgy tűnik, a perek csekély száma adódhat abból, hogy az érdekeltek nehezen igazodnak el a fent említett jogérvényesítési eszközök közötti választás kérdésében.

Az esetek többségében a kifogás intézményét veszik igénybe az érintettek az értékesítéssel kapcsolatos sérelmeik esetén is. A felszámolási eljárásban benyújtott kifogás, mint a felszámoló egyoldalú intézkedése elleni jogvédelmi eszköz, a kikristályosodott gyakorlat szerint azonban csak addig vezethet eredményre, amíg a felszámoló nem köti meg a szerződést. A szerződés megkötését követően kizárólag perben érvényesítheti igényét a sérelmet szenvedett személy, mivel ekkor már – nem a felszámoló egyoldalú intézkedésének a megsemmisítését, hanem – a kétoldalú szerződés érvénytelenségének megállapítását kéri.

Ha a kifogásolási eljárás megindulását követően, de még a bírói döntés előtt megköti a szerződést a felszámoló, akkor már kizárólag perben érvényesítheti igényét a sérelmet szenvedett harmadik személy.

A Fővárosi Ítéltábla gyakorlata azt mutatja, hogy a felszámoló értékesítésével kapcsolatos kifogások jelentős része elutasításra kerül, mert időközben a szerződés létrejött, ezért a jogsértés kifogással nem orvosolható.

A viszonylag ritka perindítás másik oka valószínűleg a keresetindítási határidő szabályozásával magyarázható. A törvény szerint ugyanis az adásvételi szerződés megtámadására biztosított 30 napos jogvesztő perindítási határidő az értékesítéstől számítandó, azonban a szerződéskötés pontos időpontjáról, tartalmáról csak a szerződést kötő feleknek van információja. A sérelmet szenvedett harmadik fél csak a nyilvános értékesítés időpontjából következtethet a szerződéskötés időpontjára, de ekkor még azt sem tudja, hogy a felszámoló valójában megkötötte-e a szerződést.

Amennyiben pedig az értékesítés nem nyilvánosan történt, még ennyi információja sincs a harmadik félnek.

Megfigyelhető, hogy amikor a jogalkotó a fentiekhez hasonló rövid és jogvesztő keresetindítási határidőt alkalmaz, a perindításra jogosult személy részese a pert megelőző eljárásnak, vagy annak a cselekménynek, amelyhez a perindítási határidő kötődik. Ezáltal tehát a perindítási lehetőségről, annak időtartamáról precíz ismeretei vannak.

A szerződés megtámadásához szükséges ismeretek helyett az esetek többségében csak feltételezései vannak ezzel kapcsolatosan: sem a szerződéskötés időpontját, sem a tartalmát, esetleg még a felszámolóval szerződő fél személyét sem ismeri. Ily módon kifogást terjeszt elő, azonban ekkor nagy valószínűséggel bekövetkezhet a szerződés megtámadása határidejének elmulasztása.

Ebből eredően a sérelmet szenvedett személy az esetek zömében nem tudja, hogy a jogérvényesítés melyik eszközével élhet a konkrét esetben. A 30 napos jogvesztő keresetindítási határidő elmulasztása az e jogcímen indított perek jelentős részének megszüntetéséhez, illetve a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításához vezet (EBH 2007.1706, Fővárosi Ítéltábla 11.Gf.40.177/2003/2.).

Az ismertetett problémafelvetést azért tartjuk fontosnak, mert a nagyon beszorított igényérvényesítési lehetőség a gyakorlatban megghiúsíthatja az anyagi jog érvényre jutását, végső soron kiürítheti az anyagi jogszabályt.

Ennek orvoslására – csupán gondolat felvetésként – két elképzelés is felmerülhet. A szerencsésebb megoldás a jogszabály-módosítás lenne. Azonban nem tartjuk teljesen lehetetlennek azt a gondolatot sem, mely szerint a jogalakító bírói gyakorlat a felszámoló bírósághoz a szerződéskötést követő 30 napon belül benyújtott kifogást (bizonyos feltételek fennállása esetén) keresetlevélnek tekintve a per elbírálására illetékes bírósághoz átteszi.

Ha a sérelmet szenvedett harmadik személynek sikerül igazolnia perbeli legitimációját (12.Gf.40.153/2004/2.), és a jogvesztő 30 napos határidőn belül megindítja a pert, abban a további kérdésben is állást kell foglalni, hogy csupán a pályázat, az árverés, illetve az értékesítés egyéb nyilvános formája megsértését lehet orvosolni a 49. § (5) bekezdésében biztosított kereset útján, vagy a Cstv. értékesítéssel kapcsolatos egyéb rendelkezései is védelmet élveznek e jogszabályhely körében.

A Fővárosi Ítéltábla 11.Gf.40.391/2007/8. számú ítélete kiemeli, hogy a Cstv. 49. § (5) bekezdését nem lehet megszorítóan értelmezni. A Cstv.-nek az értékesítésre vonatkozó általános (49. § (1) bekezdés) és részletes (49/A. §, 49/B. §) szabályai megsértése ad lehetőséget a felszámolási értékesítés során kötött szerződés megtámadására. Nemcsak akkor támadható meg a szerződés, ha annak megkötésére nem pályázat vagy árverés következtében került sor, illetve a közjegyző közreműködését mellőzték, hanem az összes értékesítési formára kötelező elvek (pl. nyilvánosság) megsértése és a részletszabályok be nem tartása okán érvényesíthető ez a jogvédelmi eszköz. Ezért a hitelezői választmány értékesítési tilalmát be nem tartó felszámolói döntés alapján megkötött szerződés is megtámadható.

A Cstv. 49. § (5) bekezdése szerinti igényérvényesítés értelmezésére, ezen belül a keresetindítási határidő figyelembe vételére, valamint a megtámadási jog terjedelmére ad iránymutatást a Fővárosi Ítéltábla 15.Gf.40.095/2004/8. számú ítéletének indokolása is (közzétéve BDT 2005/1247. szám alatt).

A Cstv. 49. § (5) bekezdése az értékesítés formáira és a közjegyző igénybevételére vonatkozó rendelkezésbe ütköző szerződések megtámadását teszi lehetővé; az itt meghatározott 30 napos jogvesztő keresetindítási határidő nem irányadó a törvény bármely szabályának megsértésére alapított keresetindításra. Az értékesítés formái a Cstv. 49. § (1) bekezdés értelmében a pályázat, az árverés, illetőleg az ott meghatározott feltételek esetén az értékesítés egyéb nyilvános formája. Azokat a speciális rendelkezéseket, amelyeknek az adós vagyonának értékesítése során a felszámolónak eleget kell tennie a törvény 49. §-a tartalmazza, míg a pályázatra, az árverésre és a közjegyző igénybevételére vonatkozó részletes szabályok pedig a törvény 49/A. és 49/B. §-ában található. A 49. § (5) bekezdésének rendelkezései ebből következően az értékesítés formáira és a közjegyző igénybevételére vonatkozó, azaz a 49. § (1) bekezdésében, a 49/A. és 49/B. §-okban írt rendelkezések megszegése esetén irányadóak. Nyilvánvalóan nem alkalmazandók, ha a megkötött szerződés egyéb okból ütközik jogszabályba, illetőleg ha egyéb okból semmis vagy megtámadható. A Ptk. általános szabályaihoz képest speciális érvénytelenségi okot tartalmaz a Cstv. 49. § (5) bekezdése, így a Ptk. 234. § (1) bekezdéséhez viszonyítva, mely szerint a semmis szerződés érvénytelenségére – ha a törvény kivételt nem tesz – bárki határidő nélkül hivatkozhat, speciálisan szabályozza az e jogszabályok megsértésére alapított kereset benyújtásának határidejét is. A Cstv. 49. § (5) bekezdésében írt 30 napos jogvesztő határidő nemcsak a 49/A. és 49/B. §-ban szabályozott pályázatra és árverésre, mint az értékesítés formáira, illetve a közjegyző igénybevételére vonatkozó szabályok megsértésére, mint érvénytelenségi okra alapított, hanem az értékesítés egyéb formájának eredményeként létrejött vagy az értékesítés formáinak jogsértő mellőzésével megkötött szerződésnek a 49. § (1) bekezdése szabályainak megsértésére alapított megtámadása esetén is alkalmazandó.

A Cstv. 49. § (2) bekezdése jogokat biztosít a hitelezői választmány részére az értékesítés során, amelyre a felszámolónak tekintettel kell lenni. A Fővárosi Ítéltábla 11.Gf.40.391/2007/8. számú ítéletének indokolása azonban arra a következtetésre jut, hogy a felszámolót csak a törvényben meghatározott konkrét esetekben köti a hitelezői választmány döntése az eljárása során, ezért nem ütközik a Cstv. 49. § (2) bekezdésébe, ha a nem nevesített esetekben a felszámoló figyelmen kívül hagyja a hitelezői választmány döntését.

A fenti ítélet – az adott ügyben hatályos Cstv. rendelkezéseinek értelmezésével – kiemeli, hogy a felszámoló a felszámolás során a jogkörében önálló felelősséggel jár el, a Cstv. három esetben kívánja meg azt, hogy a felszámoló beszerezze a választmány egyetértését, illetve hozzájárulását, ezek között nem rendelkezik arról, hogy az értékesítés megkezdéséhez választmányi hozzájárulás, egyetértés szükséges. Ezért az ítéltábla álláspontja szerint a felszámoló azzal a magatartásával, hogy a választmány kérése ellenére folytatta az értékesítési eljárást, és azt nem halasztotta el, nem cselekedett a Cstv. 49. § (2) bekezdésébe ütköző módon.

A Cstv. 49. § (6) bekezdése az elővásárlási jog jogosultja részére biztosít perindítási lehetőséget. A szabályozás visszautal az (5) bekezdésben foglalt jogvesztő keresetindítási határidőre, tehát az elővásárlásra jogosult is az értékesítéstől számított 30 napos jogvesztő határidőn belül fordulhat keresetével a bírósághoz.

A jogkövetkezmények tekintetében a Cstv. 49. § (5) és (6) bekezdése között lényeges különbség van. Az (5) bekezdésen alapuló per eredményeként a szerződés érvénytelenségének megállapítására kerülhet sor, az eredeti állapot helyreállítása körében az értékesített vagyontárgy a felszámolási vagyonaiba kerül vissza. Ezzel szemben a (6) bekezdés alapján indított perben az elővásárlásra jogosult a sérelmére megkötött szerződés vele szembeni hatálytalanságának megállapítását kérheti – ugyanúgy mint az egyéb, nem felszámolásban megnyílt elővásárlási jog esetén – és az adásvételi szerződés az elővásárlásra jogosult és a felszámolás alatt álló adós között jön létre.

Budapest, 2009. október 28. napján.

Dr. Csányi Terézia Katalin
bíró